

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 8, Issue 2, June 2020, p. 44-52

Received	Reviewed	Published	Doi Number
29.04.2020	26.05.2020	20.06.2020	10.29228/ijlet.43225

**Examination of Teaching Turkish as a Foreign Language Textbooks
in Terms of Multiple Intelligence Theory
(Example of Istanbul B1-B2 Level Turkish for Foreigners Book Set)**

Ahmet Zeki GÜVEN¹ & Emrullah BANAZ²

ABSTRACT

Together with the constructivist approach, many new trends, methods and techniques have been used in Turkish teaching environments as a foreign language as well as other educational environments. The differences in the individuals' learning speeds, problem-solving skills, perception styles, comprehension capacities showed that the concept of intelligence is not unique and encompasses different learning areas as well. Based on this idea, the multiple intelligence theory putting forth that each individual has various degrees of intelligence was introduced by Howard Gardner in 1983. In this study, it was aimed to examine the textbooks used to teach Turkish as a foreign language in terms of the multiple intelligence theory. To attain this goal, Istanbul B1-B2 level Turkish for foreigners book set (textbooks and workbooks) prepared by Kultur Sanat Printing House were analysed. In the research, document analysis technique was used in accordance with the descriptive analysis method, which is one of qualitative research methods. The document analysis involves the analysis of written materials that contain information about the phenomenon or facts intended to be investigated. Based on the findings of the study, it was found that the most logical-mathematical intelligence type was used at the two levels in both textbooks and workbooks, while the least naturalistic intelligence and visual spatial intelligence type were used. It was also revealed that intrapersonal and bodily-kinaesthetic intelligence types were never used in the books.

Key Words: Textbook, activity, multiple intelligence

**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kitaplarının
Çoklu Zekâ Kuramı Açısından İncelenmesi
(İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1-B2 Kitap Seti Örneği)**

ÖZET

Yapılandırmacı yaklaşımla beraber, eğitim ortamları ile birlikte yabancı dil olarak Türkçe öğretim ortamlarında da birçok yeni yönelimler, yöntem ve teknikler kullanılmaya başlanmıştır. Bireylerin öğrenme hızları, problem çözme becerileri, algılama biçimleri, anlama kapasiteleri arasındaki farklar, zekâ kavramının tek olmadığını, farklı öğrenme alanlarını da içinde barındırdığını göstermiştir. Bu düşünceden hareketle 1983'te Howard Gardner tarafından çoklu zekâ kuramı ortaya atılmıştır. Bu kuram, her bireyin farklı derecelerde çeşitli zekâlara sahip olduğunu ileri sürmektedir. Araştırmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi kitaplarını çoklu zekâ kuramı açısından incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Kültür Sanat Basımevi tarafından hazırlanan, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap seti, ders ve çalışma kitapları (B1-B2) incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden, betimsel analiz yöntemine uygun olarak doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Araştırmanın bulgularından hareketle, ders ve çalışma kitaplarının her iki seviyede de en fazla mantıksal-matematiksel zekâ türünün kullanıldığı görülürken en az doğacı zekâ ve görsel uzamsal zekâ türünün kullanıldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak kitaplarda, özedönük ve bedensel-kinestetik zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı, ulaşılan diğer sonuçlar arasındadır.

Anahtar Sözcükler: Ders kitabı, etkinlik, çoklu zekâ

¹ Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, ahmetzekiguven@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4922-7535.

² Doktora öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, emrullahbanaz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5804-9339.

Giriş

Bir milleti meydana getiren temel unsurlar arasında yer alan dil, bireylerin anlaşmalarını sağlayan araç niteliği taşır. Ergin (2013) dili “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessese” şeklinde tanımlamıştır. Değişen ve gelişen dünyada bireylerin dil etkileşimi artmış, bu etkileşim yeni bir dil öğrenme isteğini önemli ölçüde etkilemiştir.

“1960’lı yıllardan sonra bireyselliğin öne çıkmasıyla birlikte eğitim dünyasında öğretmen merkezli geleneksel öğretim çerçevesinden, öğrenci merkezli öğretime doğru bir yönelme gerçekleşmiştir” (Meletli, 2007: 52). Günümüze yaklaştıkça birçok yeni yöntem ve teknik, geliştirilerek eğitim ortamlarına dâhil edilmiştir. Yeni yöntem ve yaklaşımların dikkati çekenlerinden biri de bireyin farklılıklarını temel alan Çoklu Zekâ Kuramıdır.

Türkçe Sözlük’te “İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlayış, dirayet, zeyreklik, feraset” (2005; 2649) olarak tanımlanan zekâ kavramı, Gardner (1983)’e göre “Bir bireyin içinde bulunduğu toplum ya da başka bir kültürde ilgi gösteren bir eser çıkarabilme kapasitesi, bir bireyin günlük yaşamdaki sorunlara akılcı çözümler bulabilme yeteneği, bir kişinin çözüme ulaştırılacak sorunları keşfetme kapasitesi olarak adlandırılmaktadır” (akt. Kana ve Demir, 2017;400). Tanımlardan hareketle soyut bir kavram olan zekânın farklı boyutları olduğu görülmektedir.

Çoklu Zekâ Kuramı İlk defa Howard Gardner tarafından ortaya konulmuştur. Gardner, bireyi doğal öğrenme çevresinden alarak, doğal olmayan bir ortamda, bireye daha önce yapmamış olduğu görevleri yerine getirmesini isteyerek onun zekâsını belirleyen IQ testlerini doğru bulmamıştır. Bunun aksine, zekânın doğal bir ortamda, zenginleştirilmiş bir çevrede, problem çözmek, değişik etkinliklerde bulunmak için daha çok kapasiteye sahip olduğunu ileri sürmüştür (Doğanay ve Tok, 2017:271). Öğretmenlerin sınıfta çoklu zekâyâ göre ders işlemelerinin farklı nedenleri olabileceğini Wilson (2002) şöyle belirtir:

- . Çoklu zekâ uygulamaları öğretmene daha kişisel ve daha çeşitlendirilmiş öğretim deneyimi sağlar.
- . Bu kuram, öğrencilere sekiz zekâyâ ilgili bilişsel düzeyde ilişki kurabilme, üst bilişsel anlayış ve çeşitli ders çalışma teknikleri sunar.
- . Öğretmenlere kişisel, kişilerarası ve kültürel düzeyde açıklama yapmalarına olanak verir.
- . Doğal beceriler ile öğrencilerin içsel güdülenme düzeylerini uyararak kendi kendilerini güdülemelerini sağlar.
- . Özellikle öğrencinin doğal becerisini değerlendirme, içgörü ve önsezi kullanarak eğitimi bireyselleştirmede öğretmene kolaylık ve deneyim sağlar.
- . Ebeveynlere ve öğretmenlere her çocuğun bir ya da birden çok yeteneği olabileceği noktasında eşitlikçi bir bakış açısı sağlar.

Bireylerin tek bir zekâ alanına sahip olmadığını ileri süren Gardner zekâyı sekiz başlık altında sınıflandırmıştır:

Sözel/Dilsel Zekâ: Bu zekâ alanı, dilin tüm formlarını içerir. Gazete, roman, hikâye, roman, şiir okuma; deneme, şiir, mektup vb. yazma; bir kitleye karşı konuşma yapma, çevresindeki insanlarla konuşma, ikna etme, onları dinleme gibi özellikleri kapsar. Bu zekâ alanına sahip bireylerin şu etkinlikleri yapmaları beklenir;

- Bulmaca hazırlama,
- Kelime ailesi (kökenini bulma),
- Sınıf sekreteri olma,
- Röportaj yapabilme,
- Tartışma yaratma,
- Konuyla ilgili sunu yapma,
- Konu ile bir hikâyeyi, romanı, şiiri ilişkilendirme (Demirel, 2015: 6).

Mantıksal/Matematiksel Zekâ: Bu zekâ alanı, sayıları etkili kullanma kapasitesini ifade eder. Bireyin mantıksal düşünme, problemlere bilimsel çözümler üretme ve kavramlar arasındaki ilişki ya da örüntüleri ayırt etme, sınıflama yapma, hipotez ve benzetişim kurmayı kapsar (Doğanay ve Tok, 2017:272). Bununla beraber bu zekâ alanına sahip bireylerin şu etkinlikleri de yapmaları beklenir;

- Anahtar kelimeleri belirleme,
- Önemli önemsiz bilgileri ayırt etme,
- 5N1K sorularını sorma (Ne, nerede, ne zaman, nasıl, neden kim),
- Karşılaştırma yapma,
- Fikir üretmek için beyin fırtınası yapma (Demirel, 2015: 14).

Görsel/Uzamsal Zekâ: Gardner (1999)'a göre bu zekâ türü gelişmiş bireyler varlıkları, durumları ya da olguları renk, resim ve çizgilerle görselleştirerek uzunluk, form ve yüzeyleri algılama ve bunları gördükleri gibi yansıtabilme yeteneğine sahiptirler. Ressamlar, mimarlar, heykeltıraşlar, görsel-uzamsal zekâları gelişmiş kişilerdir (Akt. Kılıç ve Bayram, 2014: 76).

Bedensel/Kinestetik Zekâ: Bu zekâ alanının temelinde hareket vardır. Mitchell ve Kernodle (2004)'e göre bedensel zekâsı yüksek olan bireyler dinlemekten çok yaparak öğrenirler. Spor yapmayı severler. Özellikle drama, atletizm, dans, gezi gibi öğrenme faaliyetleriyle daha iyi öğrenebilirler (Akt. Yılmaz ve Eren, 2015: 159).

Müzikal Zekâ: Bu zekâ alanı, diğer zekâ alanlarıyla ilişkili olmayabilen, kendi kural ve düşünme yapılarına sahiptir. Bu zekâ alanı yüksek bireylerin müzik türleri ile ilgisi yoğundur; şarkı söyleme, tempo tutma, mırıldanma, tekerlemeler söyleme, sesli okuduklarını kaydedip tekrar dinleme, müzik aleti yapma veya kullanma konularında daha hızlı öğrenebilirler (Demirel, 2015: 15).

Sosyal Zekâ: Bu zekâ alanı, insanlarla iletişim kurma, onları anlama, güdüleme ve davranışlarını yorumlama yeteneklerini kapsar (Doğanay ve Tok, 2017:273). Bunun yanı sıra bu zekâ alanına sahip bireylerin okuduklarını anlatma, rol yapma, toplantı düzenleme, görüşme yapma, öğrendiğini drama ile gösterme, grup çalışmalarına katılma yönleri de gelişmiştir. Bunlara ek olarak bu zekâ alanına sahip olanların moral, mizaç, güdüler ve eğitimleri fark edebildiği ve bunları ayırttığı ileri sürülmektedir (Başaran, 2004).

Özedönük Zekâ: Bu zekâ alanı, özünde bireyin kendini değerlendirme kapasitesini kapsamaktadır. Bu zekâ alanı yüksek bireyler, kendilerinin güçlü/güçsüz, olumlu/olumsuz yönlerinin farkındadırlar.

Doğacı Zekâ: Gardner tarafından açıklanan son zekâ alanıdır. Doğal çevreyi anlama, tanıma ile ilgilidir. Bu zekâ alanına sahip bireylerin, taş, toprak, bitki biriktirme, harfleri hayvana ya da bitkiye benzetme (Z=Zebra), hava durumunu takip etme, doğal sesleri dinleme, doğada zaman geçirme yönleri yüksektir ve bu konularda daha hızlı öğrenebilirler (Demirel, 2015: 16).

Eğitim ortamları ile yabancılara Türkçe öğretim ortamları sürekli etkileşim hâlinindedir. Dolayısıyla bu ortamları birbirinden bağımsız düşünmemek gerekir. “Eğitimin her alanında olduğu gibi yabancılara Türkçe öğretiminde de öğrencilere ait farklı zekâ türlerinin geliştirilerek öğrenme süreçlerinde olumlu değişiklikler meydana getirmesi, kuramın yabancılara Türkçe öğretimi alanında uygulanmasının önemini vurgulamaktadır” (Meletli, 2007: 53).

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesine rağmen ders kitapları hâlâ en önemli öğretim materyali olarak varlığını korumaktadır. Hazırlanan ders kitapları bireysel farklılıkları temel aldığı ölçüde başarılı olacak ve devamlılık sağlayacaktır. Dolayısıyla yabancılar için hazırlanan ders kitapları ve çalışma kitaplarının da bireysel farklılıkları gözetenek hazırlanmış olması beklenmektedir. Keskin ve Yeşilyurt (2019)'tan hareketle; özellikle ders kitaplar ve çalışma kitaplarında kullanılan etkinliklerin bireysel farklılıklara göre hazırlanması yabancı dil öğretiminin daha kalıcı olmasında etkili olacaktır. Ders kitaplarında kullanılan etkinliklerin bireysel farklılıklar açısından zenginleştirilmesine yardımcı olması bakımından Çoklu Zekâ Kuramı büyük öneme sahiptir.

Yapılan alan yazın taraması sonucunda konuyla ilgili olarak bazı çalışmalara (Keskin ve Yeşilyurt, 2019; Demir, 2016; Kırıcı, 2011; Yılmaz, 2010; Baş, 2010; Gülfil, 2010; Meletli, 2007) rastlanmış ancak doğrudan İstanbul Kitap Seti örneğinde çoklu zekâ türlerinin ele alındığı bir çalışmanın yer almadığı görülmüştür. Bu açıdan, çalışmanın ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap setini (B1-B2) çoklu zekâ kuramı açısından incelemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden, betimsel analiz yöntemine uygun olarak doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. “Doküman inceleme, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda, etkili bir şekilde kullanılması gereken önemli bilgi kaynaklarıdır” (Şimsek, 2009; 43).

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, nitel veri aracı olarak Kültür Sanat Basımevi'ne ait İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap seti (B1-B2), ders ve çalışma kitaplarından yararlanılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın veri analizi, doküman inceleme tekniğine göre yapılandırılmıştır. İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap setindeki numaralandırılmış etkinlikler, H. Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramındaki zekâ alanlarına göre tasnif edilmiştir. Öncelikle kitaptaki numaralandırılmış etkinlikler incelenmiş ve hangi zekâ alanına yönelik olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra her kitaptaki etkinlik sayıları ve etkinlikler içerisindeki zekâ alanları sayıları belirlenmiştir. Bir etkinliğin birden fazla zekâ alanına hitap etme ihtimali göz önünde bulundurularak etkinliklerin tekrarlanma sıklıkları ile toplam zekâ alanı sayıları

arasındaki oran yüzdelik olarak hesaplanmış ve araştırmacı tarafından hazırlanan tabloya aktarılarak yorumlanmıştır.

Tablo 1’de İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Seti (B1 ve B2) ders ve çalışma kitaplarındaki etkinlik sayıları gösterilmiştir.

Tablo 1: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitap Seti (B1 ve B2) ders ve çalışma kitaplarındaki etkinlik sayıları

Seviye	Kitap Türü	Ünite	Frekans
Türü		Sayısı	
B1	Ders Kitabı	6	181
	Çalışma Kitabı	6	90
B2	Ders Kitabı	6	177
	Çalışma Kitabı	6	117

Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarına Yönelik Bulgular.

Zekâ Alanları	Frekans	Yüzde
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	98	%49
Sözel – Dilsel Zekâ	74	%37
Sosyal Zekâ	19	%9
Görsel-Uzamsal Zekâ	9	%4
Doğacı Zekâ	1	%1
Öze Dönük Zekâ	0	%0
Bedensel Kinestetik Zekâ	0	%0
Müzikal Zekâ	0	%0
Toplam	197	100

Tablodan hareketle İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders Kitabı içerisindeki etkinliklerin toplamda 197 defa tekrar edilmesi ile beraber, hazırlanan etkinliklerin 98’nin (%49) çoklu zekâ alanlarından, mantıksal-matematiksel zekâyâ, 74’ünün (%37) sözel-dilsel zekâyâ, 19’unun (%9) sosyal zekâyâ, 9’unun (%4) görsel-uzamsal zekâyâ, 1’inin ise (%1) doğacı zekâyâ yönelik olduğu görülmüştür.

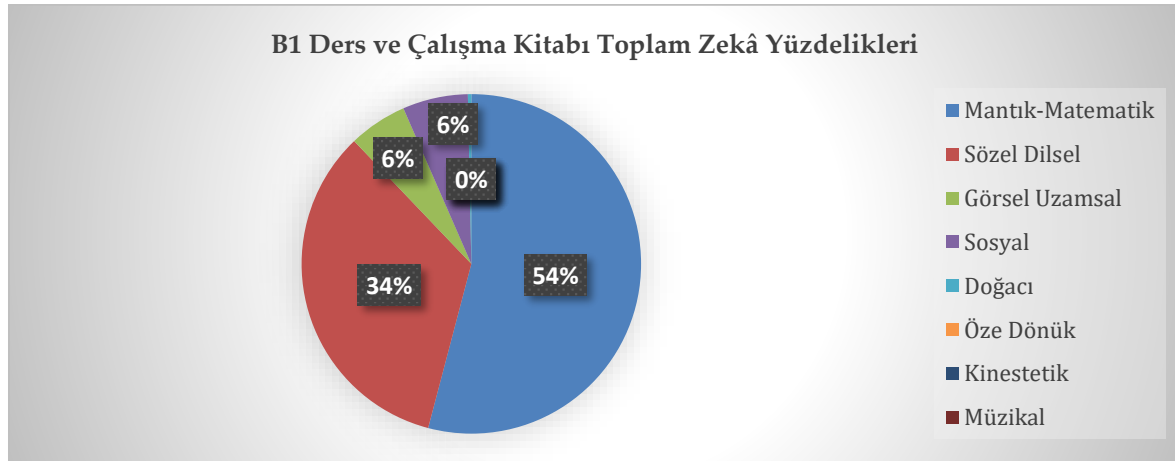
B1 ders kitabındaki hazırlanan etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerin çoklu zekâ kuramlarının tamamına yönelik olmadığı görülmüştür. Tablodan hareketle öze dönük, bedensel kinestetik, müzikal zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülürken, doğacı zekânın 1 defa kullanıldığı görülmüştür. Bununla beraber B1 ders kitabında en fazla mantıksal-matematik zekâ türünün kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 3: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarına Yönelik Bulgular.

Zekâ Alanları	Frekans	Yüzde
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	67	%64
Sözel – Dilsel Zekâ	29	%28
Görsel-Uzamsal Zekâ	8	%7
Doğacı Zekâ	1	%1
Sosyal Zekâ	0	%0
Öze Dönük Zekâ	0	%0
Bedensel Kinestetik Zekâ	0	%0
Müzikal Zekâ	0	%0
Toplam	105	%100

Tablodan hareketle İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Çalışma Kitabı içerisindeki etkinliklerin toplamda 105 defa tekrar edilmesi ile beraber, hazırlanan etkinliklerin 67'sinin (%64) çoklu zekâ alanlarından, mantıksal-matematiksel zekâyâ, 29'unun (%28) sözel-dilsel zekâyâ, 8'inin (%7) görsel zekâyâ, 1'inin (%1) doğacı zekâyâ yönelik olduğu görülmüştür.

B1 çalışma kitabındaki hazırlanan etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerin çoklu zekâ kuramlarının tamamına yönelik olmadığı görülmüştür. Tablodan hareketle sosyal, öze dönük, bedensel kinestetik, müzikal zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülmüşürken, doğacı zekânın 2 defa kullanıldığı görülmüştür. Bununla beraber B1 çalışma kitabında en fazla mantıksal-matematik zekâ türünün kullanıldığı görülmüştür.

Grafik 1: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B1 Ders ve Çalışma Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarının Toplam Yüzdeleri

Grafikten hareketle, İstanbul Yabancılar için Türkçe B1 Ders ve Çalışma kitapları içerisindeki etkinliklerin en fazla (%54) mantıksal-matematiksel zekâyâ yönelik olduğu görülmüşürken, bunu sırasıyla (%34) sözel-dilsel zekâ, (%6) görsel-uzamsal zekâ ve (%6) sosyal zekâ türlerinin takip ettiği görülmüştür.

Tablo 4: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarına Yönelik Bulgular.

Zekâ Alanları	Frekans	Yüzde
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	83	%41
Sözel – Dilsel Zekâ	79	%39
Sosyal Zekâ	21	%10
Görsel-Uzamsal Zekâ	11	%5
Doğacı Zekâ	1	%1
Öze Dönük Zekâ	0	%0
Bedensel Kinestetik Zekâ	0	%0
Müzikal Zekâ	3	%2
Toplam	197	%100

Tablodan hareketle İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı içerisindeki etkinliklerin toplamda 197 defa tekrar edilmesi ile beraber, hazırlanan etkinliklerin 83'ünün (%41) çoklu zekâ alanlarından, mantıksal-matematiksel zekâyâ, 79'unun (%39) sözel-dilsel zekâyâ, 21'inin (%10) sosyal zekâyâ, 11'inin (%5) görsel-uzamsal zekâyâ, 3'ünün (%2) müzikal zekâyâ, 1'inin ise (%1) doğacı zekâyâ yönelik olduğu görülmüştür.

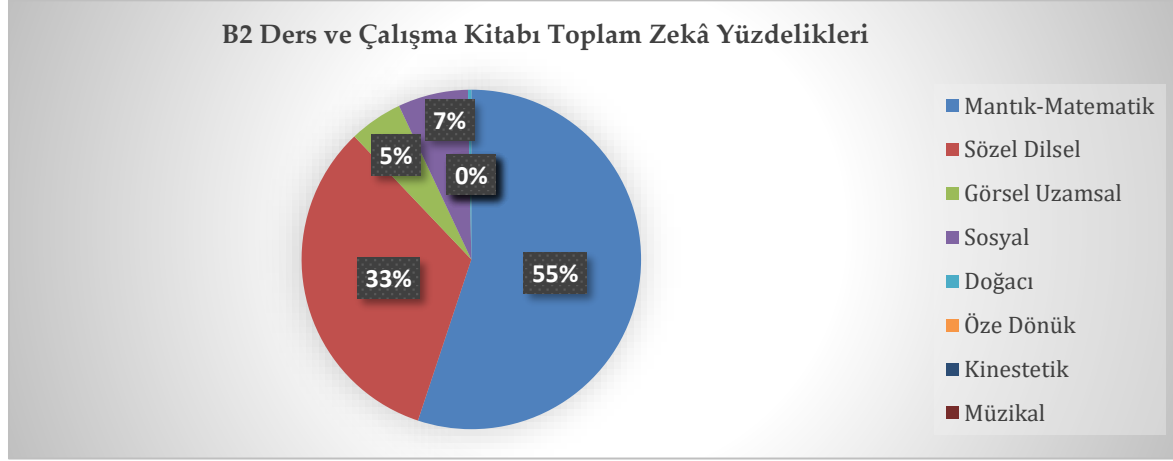
B2 ders kitabındaki hazırlanan etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerin çoklu zekâ kuramlarının tamamına yönelik olmadığı görülmüştür. Tablodan hareketle öze dönük ve bedensel kinestetik zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülürken, doğacı zekânın 1 defa kullanıldığı görülmüştür. Bununla beraber B2 ders kitabında en fazla mantıksal-matematik zekâ türünün kullanıldığı görülmüştür.

Tablo 5: İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Çalışma Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarına Yönelik Bulgular.

Zekâ Alanları	Frekans	Yüzde
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	90	%74
Sözel – Dilsel Zekâ	24	%20
Görsel-Uzamsal Zekâ	5	%4
Doğacı Zekâ	2	%2
Sosyal Zekâ	0	%0
Öze Dönük Zekâ	0	%0
Bedensel Kinestetik Zekâ	0	%0
Müzikal Zekâ	0	%0
Toplam	121	%100

Tablodan hareketle İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Çalışma Kitabı içerisindeki etkinliklerin toplamda 121 defa tekrar edilmesi ile beraber, hazırlanan etkinliklerin 90'ının (%74) çoklu zekâ alanlarından, mantıksal-matematiksel zekâyâ, 24'ünün (%20) sözel-dilsel zekâyâ, 5'inin (%4) görsel zekâyâ, 2'sinin (%2) doğacı zekâyâ yönelik olduğu görülmüştür.

B2 çalışma kitabındaki hazırlanan etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerin çoklu zekâ kuramlarının tamamına yönelik olmadığı görülmüştür. Tablodan hareketle sosyal, öze dönük, bedensel kinestetik, müzikal zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülürken, doğacı zekânın 2 defa kullanıldığı görülmüştür. Bununla beraber B2 çalışma kitabında en fazla mantıksal-matematik zekâ türünün kullanıldığı görülmüştür.

Grafik 2 : İstanbul Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders ve Çalışma Kitabı İçerisindeki Zekâ Alanlarının Toplam Yüzdeleri

Grafikten hareketle, İstanbul Yabancılar için Türkçe B2 Ders ve Çalışma kitapları içerisindeki etkinliklerin en fazla (%55) mantıksal-matematiksel zekâyâ yönelik olduğu görülürken, bunu sırasıyla (%33) sözel-dilsel zekâ, (%5) görsel-uzamsal zekâ ve (%7) sosyal zekâ türlerinin takip ettiği görülmüştür.

Sonuç

İstanbul Yabancılar İçin Türkçe kitap seti (B1-B2)'nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesini amaçlayan araştırmanın bulgularından hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- B1 ve B2 ders kitaplarında çoklu zekâ türlerinden sırasıyla en fazla mantıksal-matematiksel ve sözel dilsel zekâ türlerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgunun Keskin ve Yeşilyurt (2019)'un bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Nitekim Keskin ve Yeşilyurt, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'ni çoklu zekâ kuramı açısından incelemişler ve inceledikleri ders kitaplarında en fazla sözel dilsel zekâ türünün kullanıldığını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte Yılmaz (2010) Fransızca ders kitaplarında çoklu zekâ kuramını incelediği çalışmasında, ders kitaplarındaki etkinliklerde en fazla sözel dilsel zekâ türünün kullanıldığını ifade etmiştir.
- B1 ders kitabında bazı zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı (özedönük, müzikal, bedensel-kinestetik zekâ) görülürken, B2 ders kitabında ise özedönük ve bedensel kinestetik zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülmüştür.
- B1 ve B2 çalışma kitaplarında çoklu zekâ türlerinden en fazla mantıksal-matematiksel ve sözel dilsel zekâ türlerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgu Keskin ve Yeşilyurt (2019)'un bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Nitekim Keskin ve Yeşilyurt, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'ni çoklu zekâ kuramı açısından incelemişler ve inceledikleri çalışma kitaplarında en fazla sözel dilsel zekâ türünün kullanıldığını ifade etmişlerdir.

- B1 ve B2 çalışma kitaplarının her ikisinde de sosyal, özedönük, müzikal, bedensel-kinestetik zekâ türlerinin hiç kullanılmadığı görülmüştür.
- B1 ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerin büyük çoğunluğunun mantıksal matematiksel (%54) ve sözel dilsel (%34) zekâ türlerine yönelik olduğu görülmüştür.
- B2 ders ve çalışma kitaplarındaki etkinliklerin büyük bir çoğunluğunun mantıksal matematiksel (%55) ve sözel dilsel (%33) zekâ türlerine yönelik olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarına göre getirilebilecek öneriler ise şöyle sıralanabilir:

- Alanda yazılmış diğer Yabancılar için Türkçe ders kitaplarının da içerikleri çoklu zekâ kuramı açısından incelenmeli, elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak incelenmelidir.
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe ders kitabı B1, B2 kitabını kullanan öğretmenlerle ders kitaplarındaki çoklu zekâ kuramına yönelik metin ve çalışmaların uygulanabilirliği ve niteliğiyle ilgili mülakat ve benzeri çalışmalar yapılarak görüşleri alınabilir. Bu sayede bu araştırmanın sonucuna da katkı sağlayacak başka faktörler de belirlenebilir.

Kaynakça

- Başaran, I. (2004). Etkili öğrenme ve çoklu zekâ kuramı: Bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi*, 5, 7-15.
- Bümen, T. N. (2015). Eğitimde yeni yönelimler. Özcan Demirel (Ed.), *Çoklu zekâ kuramı içinde* (S.6-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, A. ve Tok, N. T. (2017). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ahmet Doğanay (Ed.), *Öğretimde çağdaş yaklaşımlar içinde* (S.271-273). Ankara: Pegem Akademi.
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basımevi
- Kana, F. ve Demir R. (2017). Ortaokul Türkçe eğitiminde çoklu zekâ kullanımı. *Sosyal Bilimler Dergisi (SOBİDER)*, 4(11), 399-416.
- Keskin, H. ve Yeşilyurt, E. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan "Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti"nin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi. *Karaelmas Journal of Education Sciences*, 7, 1-18.
- Meletli, F. (2007). Yabancı dil öğretimi yapılan sınıflarda çoklu zekâ kuramı ve kısa hikâye kullanımı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türk Dil Kurumu- TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Wilson, L. O. (2002). What's the big attraction? Why teachers are drawn to using multiple intelligence theory in their classrooms. *New Horizons for Learning*.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2010). Türkiye'de Fransızca dil öğretimi ve çoklu zekâ kuramı: ilköğretim 4. sınıf Fransızca ders kitaplarında çoklu zekâ kuramının yeri ve uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, F. ve Eren, Z. (2015). Çoklu zekâ kuramı ile nitelendirme sıfatlarının öğretimi. *Akademik Bakış Dergisi*, 48, 157-170.